

**АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
С МУЗЕЙ**

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

за 2005 г.

София
2006

Съдържание

Въведение	3
I. Обобщен отчет за дейността на АИМ-БАН	5
II. Индивидуални отчети за научно-изследователската и музейна работа на учените и специалистите от АИМ-БАН:	
1. Секция за праистория	19
2. Секция за тракийска археология	55
3. Секция за антична археология	102
4. Секция за средновековна археология	137
5. Секция за нумизматика и епиграфика	171
6. Проблемна група за интердисциплинарни изследвания	187
7. Филиал на АИМ - Шумен	205
8. Филиал на АИМ - Велико Търново	234
9. Отдел Експозиции	247
10. Отдел Фондове	267
11. Библиотека на АИМ-БАН	288

Отчетът е приет от Общото събрание на учените в Археологическия институт с музей – БАН на 7 февруари 2006 г.

Българска академия на науките
Археологически институт с музей

Годишен отчет за 2005 г.

Съставител: ст.н.с. д-р Сергей Торбатов, научен секретар на АИМ

Под редакцията на проф. д.и.н. Васил Николов, директор на АИМ

Силна година за Археологическия институт с музей

Добрите резултати от научно-изследователската и музеоложката активност на АИМ-БАН през 2005 г., представени в този Годишен отчет, едва ли ще предизвикват учудване у тези, които следят работата на най-старата и най-голямата археологическа институция в България. Трудно е да отбележа всичко, което считам за по-важно през изминалата година, но някои акценти са наложителни.

Първата половина от годината премина под знака на подготовката и честването на 100-годишнината от откриването на първата експозиция на Народния музей на 18 май 1905 г. По този повод беше ремонтирана сградата на Музея. След много дълго прекъсване беше открита новосъздадената зала "Средновековие", посветена на културата на Първото и Второто българско царство, бяха обновени експозициите на другите три музейни зали. Публикувана беше и първата по-пълна история на Националния археологически музей.

В края на годината в залата за временни изложби за първи път беше подредена експозиция с новопостъпили в Музея находки от разкопки през 2005 г., ръководени от специалисти от АИМ.

За първи път научно-изследователската работа на археолозите в АИМ беше подпомогната чрез финансирането по конкурсен принцип на вътрешни проекти както за археологически разкопки и тяхното публикуване, така и за изследването и публикуването на вече налични археологически комплекси или видове находки. Идеята се оказва много плодотворна.

Продължи техническото преоборудване на АИМ. Закупени бяха значителен брой компютри и софтуерни продукти, принтери и скенери, а в сградата на АИМ беше изградена компютърна мрежа. Осигурена беше модерна геофизична апаратура, започна преоборудване на ателието за консервация. Картината допълват нова отоплителна станция, нова телефонна централа, нови охранителни

системи. В края на годината заработи и интернет-сайта на АИМ с богата и постоянно допълвана информация.

Теренната работа на археологическата колегия от АИМ беше изключително активна, но изпъкват откриването на тракийския гробен комплекс край Златиница, установяването на най-ранното солодобиване на Балканите през късния неолит край Провадия, проучванията на двореца на българските ханове в Плиска и т.н. Ще отбележа и широкомащабните разкопки на над 20 археологически обекти по трасето на новата жп линия Пловдив-Свиленград.

Признание за ролята на Археологическия институт с музей в науката и културата на България беше награждаването на институцията за втори път с най-високата награда на БАН – почетния плакет “Марин Дринов”.

Проф. д.и.н. Васил Николов
Директор на Археологическия институт с музей-БАН

ОБОБЩЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА АИМ-БАН

1. Проблематика на звеното

Археологическият институт с музей при БАН работи върху цялостното изследване на материалната и духовната култура на племената и народите, населявали днешните български земи от най-дълбока древност до XVIII в. АИМ-БАН е национален център и координатор на всички теренни археологически проучвания на територията на България и осъществява научен и методически контрол над тях. Археологическият музей е най-големият в България и със своите експозиции е един от най-важните центрове в страната за популяризиране миналото на днешните български земи. Като научен и музеен потенциал АИМ-БАН е най-голямата научно-изследователска институция за археология в Европа.

В научно структурно отношение Археологическият институт с музей – БАН включва пет хронологически и тематично профилирани секции (Секция за праистория; Секция за тракийска археология; Секция за антична археология; Секция за средновековна археология; Секция за нумизматика и епиграфика), една проблемна група (Проблемна група за интердисциплинарни изследвания), два Филиала за проучване на старите български столици (в Шумен и във Велико Търново) и Националния археологически музей с два обособени отдела (Експозиции и Фондове). Научно-изследователската дейност, административно-стопанските и финансовите въпроси в АИМ-БАН се обслужват от няколко специализирани звена (Редакционно-издателска група; Научен архив; Счетоводство; Канцелария и деловодство).

През 2005 г. АИМ тържествено отбеляза 100-годишнината от откриването на първата експозиция в Народния археологически музей. Честванията преминаха под патронажа на г-н Георги Първанов, Президент на Република България, и г-н Симеон Сакскобургготски, Председател на

Министерския съвет на Република България. Почетният организационен комитет беше оглавен от академик Иван Юхновски, Председател на БАН, и включваше министри, общественици и видни дейци на науката и културата. На специално отправената покана за участие в тържествата се отзоваха г-н Борислав Великов, Председател на Народното събрание на Република България, ръководители и представители на акредитираните в Република България дипломатически мисии, политици, общественици, колеги и приятели на АИМ от страната и чужбина. Изключително големият обществен и медиен интерес към честванията свидетелства за завоювания висок авторитет от АИМ като научно и културно учреждение от национално значение. Във връзка с юбилея АИМ беше награден с най-високата награда на БАН – почетния плакет "Марин Дринов".

Към края на 2005 г. в АИМ-БАН работеха общо 129 души, 104 от които с висше образование. Разпределението на научния състав по степени и звания беше както следва: "доктор на историческите науки" – 6; "доктор" – 60; ст.н.с. I ст. – 5; ст.н.с. II ст. – 38; н.с. I ст. – 15; н.с. II ст. – 3; н.с. III ст. – 2. Повишена в научно звание ст.н.с. II ст. беше колегата Кръстина Панайотова от Секция за антична археология. В научно звание н.с. I ст. бяха повишени трима колеги – Крум Бъчваров от Секция за праистория, Христо Попов и Красимир Ников от Секция за тракийска археология. След успешна защита на дисертационен труд и конкурс, Научният съвет на АИМ-БАН избра Веселка Кацарова за н.с. II ст. в Секция за антична археология. През отчетната година бяха обявени и нови конкурси за научни звания в АИМ: един за ст.н.с. II ст. за нуждите на филиала във В. Търново и три за н.с. III-I ст. (по един за нуждите на Секция за праистория, Секция за тракийска археология и Отдел Експозиции).

Директор на АИМ-БАН е проф. д.и.н. Васил Николов; зам.-директори – ст.н.с. II ст. д-р Дочка Аладжова и ст.н.с. II ст. д-р Маргарита Ваклинова; научен секретар – ст.н.с. II ст. д-р Сергей Торбатов; пом.-директор АСВ – Паулин Попов; председател на Общото събрание на учените в АИМ-БАН – ст.н.с. II ст. д-р Георги Китов. Ръководители на секции и отдели в АИМ-БАН са: Секция за

праистория – ст.н.с. II ст. д-р Мария Гюрова; Секция за тракийска археология – ст.н.с. II ст. д-р Стефан Александров; Секция за антична археология – ст.н.с. II ст. д-р Людмил Вагалински; Секция за средновековна археология – ст.н.с. I ст. д.и.н. Станислав Станилов (от ноември – ст.н.с. I ст. д.и.н. Людмила Дончева-Петкова); Секция за нумизматика и епиграфика – ст.н.с. II ст. д-р Бистра Божкова; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – н.с. I ст. д-р Цони Цонев; Филиал на АИМ в Шумен – ст.н.с. II ст. д-р Павел Георгиев; Филиал на АИМ във В. Търново – ст.н.с. II ст. д-р Константин Тотев; Отдел Експозиции – ст.н.с. II ст. д-р Мария Рехо; Отдел Фондове – Павлина Илиева.

2. Резултати от научната дейност

Научно-изследователската, научно-приложната и научно-популяри-заторската дейност на АИМ-БАН се осъществяват в тясно сътрудничество и взаимодействие с музеите в страната, държавни институции (Министерство на културата, НИПК), регионални и местни органи на изпълнителната власт и различни неправителствени организации.

Научната дейност с национално финансиране на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. се осъществяваше в рамките на 27 проекта, 21 от които на бюджетна субсидия от БАН, а останалите – на базата на договори с Националния фонд за научни изследвания (2), Национална енергийна компания (1), Изпълнителна агенция "Пътища" (1), Български държавни железници (1) и Областна управа – Шумен. Разпределението на проектите по научни структурни звена е следното: Секция за праистория – 4; Секция за тракийска археология – 7; Секция за антична археология – 4; Секция за средновековна археология (вкл. филиалите в Шумен и Велико Търново) – 5; Секция за нумизматика и епиграфика – 3; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – 1; Национален археологически музей – 1. Поради комплексния характер на налагащите се проучвания, в работата по изпълнение на двата проекта по договори с ИА "Пътища" и Български държавни железници се включиха специалисти от всички

секции и отдели на АИМ-БАН. Договорът с Областна управа – Шумен е за проучване, консервация и експониране на старите български столици Плиска и Преслав и е финансово осигурен с целева субсидия на Министерски съвет на Република България в размер 3 500 000 лв.

Теренната работа на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г., включваща планирани, спасителни и аварийни археологически разкопки и теренни обхождания, беше осъществена на 111 археологически обекта (през 2004 г. – 130), чиято хронологическа атрибуция обхваща времето от ранния палеолит до късната османска епоха. Общо разпределението на обектите по научни структурни звена е следното: Секция за праистория – 8; Секция за тракийска археология – 40; Секция за антична археология – 15; Секция за средновековна археология – 23; филиал в Шумен – 17; филиал във Велико Търново – 3; Отдел Експозиции на Националния археологически музей – 4; Отдел Фондове на Националния археологически музей – 1. Приведената статистика е според щатната принадлежност на ръководителя на съответното теренно проучване, но често археологическите екипи включваха представители на различни секции и отдели на АИМ-БАН, както и на други институции.

Индивидуалната научна дейност на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. се изразяваше и в работа по лични изследователски теми, включващи обработка с цел публикуване на материал от археологически проучвания и колекции, както и подготовка на статии и обобщаващи студии и монографии. През 2005 г. беше възстановена практиката на определяне и строг отчет на изпълнението на годишни индивидуални планови задачи за научния състав на АИМ. Общият брой на отчетените изследователски теми, включително годишните индивидуални планови задачи, е 211 (през 2004 г. – 182), а разпределението им по научни структурни звена е следното: Секция за праистория – 35; Секция за тракийска археология – 17; Секция за антична археология – 33; Секция за средновековна археология – 22; Секция за нумизматика и епиграфика – 11; Проблемна група за интердисциплинарни изследвания – 50; филиал в Шумен –

10; филиал във Велико Търново - 6; Отдел Експозиции на Националния археологически музей - 13; Отдел Фондове на Националния археологически музей - 14.

През отчетната година са регистрирани 80 участия с доклади в 35 (10 международни, 14 национални и 11 регионални) научни форума в страната, срещу 84 участия в 30 симпозиума и конференции през 2004 г. Разпределението на участниците и форумите по научни структурни звена е следното: Секция за праистория - 4 (2); Секция за тракийска археология - 37 (19); Секция за антична археология - 7 (5); Секция за средновековна археология - 8 (7); Секция за нумизматика и епиграфика - 1 (1); Проблемна група за интердисциплинарни изследвания - 1 (1); филиал в Шумен - 8 (5); филиал във Велико Търново - 7 (6); Отдел Експозиции на Националния археологически музей - 6 (4); Отдел Фондове на Националния археологически музей - 1 (1).

През 2005 г. АИМ-БАН беше организатор или съорганизатор на следните конференции и симпозиуми: XLIV Национална археологическа конференция (Видин, май 2005 г.); Конференция в чест на 80-годишнината на ст.н.с. Мария Чичикова (София, април 2005 г.); Конференция, посветена на 150-годишнината от рождението на акад. Анани Явашов (Разград, октомври 2005 г.); Международен конференция "Долният Дунав през античността" (Тутракан, октомври 2005 г.).

Публикационната дейност на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. включва общо 383 научни заглавия, срещу 415 през 2004 г. Издадени са 2 научни книги в чужбина (Секция за праистория - 1; Секция за антична археология - 1) и 6 в България (Секция за антична археология - 1; Секция за средновековна археология - 3; филиал в Шумен - 1; филиал във В. Търново - 1). Броят на излезлите от печат публикации е 224, от тях: в международни списания и поредици - 6; в чуждестранни списания и поредици - 12; в български списания и поредици - 90; в издадени в чужбина сборници от конгреси и конференции и тематични сборници - 19; в издадени у нас сборници от конгреси и конференции и тематични сборници - 97. Броят на приетите за печат

публикации е 159, както следва: в международни списания и поредици – 6; в чуждестранни списания и поредици – 8; в български списания и поредици – 66; в сборници от конгреси и конференции и тематични сборници в чужбина – 26; в сборници от конгреси и конференции и тематични сборници у нас – 53.

Научно-популярната публикационна дейност на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. включва 25 книги и брошури и повече от 300 статии, интервюта и отзиви в различни издания на централната и местната преса.

Научно-приложната дейност на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. беше свързана с различни изяви в музейната сфера, с тяхното експертно участие в съвети и комисии и с работата им в редколегиите на различни научни издания.

През 2005 г. беше подготвена и открита постоянна експозиция в зала "Средновековие" на Националния археологически музей. Изцяло беше обновена експозицията в зала "Трезор", а частично – в Централна зала и зала "Праистория". В залата за временни експозиции бяха представени гостуващата изложба "Китайски бронз" и подготвените от АИМ изложби "100 години от откриването на първата постоянна експозиция в Народния археологически музей" и "Нови постъпления във фондовете на Националния археологически музей през 2005 г.". Музейни специалисти от АИМ участваха активно в цялостното проектиране и осъществиха координирането при реализацията на изложбата "Където София посреща Рим/ Dove Sofia incontra Roma", състояла се в София, НИМ, по случай държавното посещение в България на Президента на Република Италия Карло Азелио Чампи.

АИМ-БАН беше една от институциите, участвали с най-много и най-атрактивни експонати в изложбата "Траките. Енигматичните съкровища на България", която беше представена в Испания. Праисторически материали от фонда на Музея бяха показани и на изложба в Австрия.

През 2005 г. значително беше подобро състоянието на музейните фондове. Изцяло беше паспортизиран и компютризиран репрезентативният фонд от благородни метали на АИМ. Извършена беше пълна инвентаризация на

експонатите от благороден метал. В ход е и пълна инвентаризация на фонд "Нумизматика".

Вън от своята сграда Музеят представи временна изложба "Готите в българските земи" (в сградата на ЦУ-БАН). Специалисти от АИМ подготвиха и експонираха в Министерство на външните работи постоянна изложба от каменни паметници.

В резултат на новата политика на ръководството на АИМ, във фондовете на Археологическия музей през 2005 г. постъпиха редица уникални находки. Специално трябва да се отбележат сребърният ритон с позлата и комплект въоръжение от гробница на тракийски владетел, открита в могила между селата Златиница и Маломирово, Елховско.

През 2005 г. 51 учени и специалисти от АИМ-БАН участваха като експерти в 20 постоянни съвета, фондации и комисии на външни за БАН институции, както и в множество целеви междуведомствени комисии за оценка на състоянието на археологически обекти, а 24 души от щатния състав на АИМ-БАН са автори на 61 писмено представени концепции, програми, експертизи, становища, консултации и рецензии.

Членове на редакционни колегии и отговорни редактори на сборници и монографични издания в България през 2005 г. бяха 53, а в чужбина - 4 учени и специалисти от АИМ-БАН.

Научно-популяризаторската дейност на колектива на АИМ-БАН през 2005 г. включваше подготовката на сценарии за повече от 60 научно-популярни и документални филми, участия в десетки тематични телевизионни и радиопредавания, няколкокостотин интервюта за централната, регионалната и местна преса и електронни медии. Издадени са 25 научно-популярни книги и брошури и са публикувани десетки популярни статии във вестници и списания. През 2005 г. БНБ постави начало на серия възпоменателни монетни емисии, представящи съкровищата на България. Серията е открита със сребърна монета с номинал 10 лева, с изображение на златната маска от могила Светицата край Казанлък.

През 2005 г. ст.н.с. II ст. д-р Георги Китов беше отличен с редица обществени награди: личност на годината

в областта на културата в световно допитване на Sofia news Agency; годишна награда на Ротари клуб с грамота и статуетка; почетен гражданин на Казанлък; медал "За хора с добри сърца" от Фондация "Помощ за нуждаещите се"; почетен знак и плакет на Тракийски университет Стара Загора; избран за един от 10-те интелектуалци на последното десетилетие в допитване до слушателите на Дарик-радио; благодарствено писмо и награда от БНБ.

Като най-ярки постижения в теренната изследователска работа на учените и специалистите от АИМ-БАН през 2005 г. следва да се посочат:

1. Разкопки на могилен некропол в землището на с. Маломирово-Златиница, общ. Елхово. Голямата могила (№ 1) представлява сложен култов комплекс. В малък хълм, върху който е насипана могилата, са вкопани три гроба, отнасящи се към къснобронзовата епоха, един гроб от ранножелязната епоха, в който през V в. пр. Хр. е извършено погребение на дете, и на север от тези гробове в хълма е вкопана дълбока шахта, в която в средата на IV в. пр. Хр. е погребан тракийски владетел. Мъртвият е погребан със всички царски инсигнии – златен венец, златен пръстен, параден наколенник, пълно бойно снаряжение, сребърни и бронзови съдове, вносна гръцка и местна тракийска керамика. Пред гроба е извършено жертвоприношение на ловното куче и двата ездитни коня на владетеля. В могила № 2 от същия некропол са разкрити два гроба с трупололагане в гробна яма, в поза хокер. На база на керамиката те се датират в края на XIV-XIII в. пр. Хр.

Ръководител на проучванията – Даниела Агре

2. Селищна могила Провадия-Солницата. Могилата се намира върху солното огледало на огромен залеж от каменна сол. Площта на огледалото е 300 дка, а дълбочината му в района е между 12 и 20 м. От него са изтичали солени извори. Археологическите разкопки са на ограничена площ, но с голямо научно значение.

В югоизточната периферия на могилата е установен пласт от къснонеолитната култура Караново III-IV. В него са констатирани останки от постройка, изгоряла при пожар. Разкрити са разлати тънкостенни съдове с големи

размери. В тях са открити следи от сол, което означава, че те са имали специално предназначение, вероятно за изпаряване на разсол.

В могилата е установен и втори основен пласт с материали от среднохалколитната култура Хаманджия и началото на къснохалколитната култура Варна. Намерените тънкостенни керамични съдове са богато орнаментирани с шампована и графитна украса. От особено значение през този период е близостта на синхронния по време Варненски халколитен некропол, вероятно свързан с добива на каменна сол в селищна могила Провадия-Солницата.

Археологическите наблюдения и археометричните проучвания показват, че през двата основни периода на обитаване на селището, заниманието на обитателите му е производството на готварска сол чрез изваряване на разсол от съседни солени извори.

Ръководител – проф. д.и.н. Васил Николов

3. Плиска – дворец на българските ханове от VIII в. Разкрити са останки от кръгла дървена постройка, съставена от три концентрични кръга ями, в които са били побити дървени стълбове. Диаметърът на кръга е 30 м. Ядро на постройката е най-вътрешният кръг от двойни ями, в които стълбовете са били побити на най-голяма дълбочина.

Ръководител – ст.н.с. I ст. д.и.н. Рашо Рашев

3. Международно научно сътрудничество

Международното научно сътрудничество на АИМ-БАН през 2005 г. в рамките на договори и спогодби **на ниво Академия** включваше работа по 7 проекта, реализирането на които се явяваше продължение на свършеното през минали години:

- Българо-френски проект "Най-древните изяви на човешката култура на Балканите и корелацията им с културното развитие и палеоекологическите промени през плейстоцена в Европа"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р Н. Сираков.

- Българо-френски проект "Археологически проучвания на праисторическото селище Ковачево, Санданско";

ръководители от българска страна – ст.н.с. I ст. д.и.н. В. Николов, ст.н.с. II ст. д-р Л. Перничева.

- Българо-британски проект "Градът и селото в римската и късноримската империя: Никополис ад Иструм и селото в неговата територия"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р В. Динчев.

- Българо-френски научно-изследователски проект "Аполония Понтика – полис и хора"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р Кр. Панайотова.

- Българо-унгарския проект "Авари, прабългари и маджари на Среден и Долен Дунав"; ръководител от българска страна – ст.н.с. I ст. д.и.н. Л. Дончева-Петкова.

- Българо-белгийски проект "Праисторията на Балканите: път към Европа"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р М. Гюрова.

- Българо-сръбски проект "Проучвания на археологическите култури на териториите на България и Сърбия"; ръководител от българска страна – ст.н.с. I ст. д.и.н. В. Николов.

Международното научно сътрудничество на АИМ-БАН през 2005 г. по договори **на ниво Институт** включваше работа по 9 проекта. Изпълнението на 8 от тях продължава от предходните години:

- Българо-австрийски проект "Проучване на селищната могила Караново, Новозагорско"; ръководител от българска страна – ст.н.с. I ст. д.и.н. В. Николов.

- Българо-гръцки проект "Западните части на Тракия през халколитната епоха – селищна могила "Юнаците" и нейната околност"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р Я. Бояджиев.

- Българо-чешко-френско-английски проект "Емпорион Пистирос и неговата територия. Археологически разкопки на емпорион Пистирос и теренни проучвания по Горна Марица и Западни Родопи"; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р А. Гоцев.

- Българо-японски проект "Дядово"; - проучвания на селищната могила от бронзовата епоха при с. Дядово, Новозагорско; ръководител от българска страна – ст.н.с. II ст. д-р Д. Гергова.

- Българо-френски проект за съвместни археологически проучвания на сектор "Крайморски квартал на Бизоне (южната приморска тераса на нос Чиракман на археологически комплекс Бизоне-Каварна)"; ръководител от българска страна - ст.н.с. II ст. д-р М. Тонкова.

- Българо-полски проект "Римски военен лагер и ранновизантийски град Нове край Свищов"; ръководител от българска страна - ст.н.с. II ст. д-р Е. Генчева.

- Българо-украински проект "Градът в ортодоксалния християнски свят през средновековието - градът в България и Украйна през X - XV в."; ръководител от българска страна - ст.н.с. II ст. д-р В. Нешева.

- Международен проект "Трансформация: създаване на единна култура по северната граница на Римската империя" (проектът включва участници от 10 европейски страни и се финансира от Съвета на Европа и от институциите-съизпълнители; ръководител на проекта от българска страна - ст.н.с. II ст. д-р Г. Кабакчиева.

През 2005 г. чрез договор **на ниво Институт** с Centro Europeo di Ricerca sulla Conservazione e sul Restauro, Siena, АИМ-БАН реализира българо-италиански проект за реставрация и научни изследвания на бронзовата глава от могилата Голямата Косматка, Шипка. Научен консултант на проекта от българска страна беше ст.н.с. II ст. д-р Мария Рехо.

През 2005 г. **участие в проекти в чужбина** регистрираха 8 учени и специалисти от АИМ-БАН, които участваха общо в 14 проекта.

Международното сътрудничество на АИМ-БАН през 2005 г. включва и участието с доклади на 25 колеги от институцията в 19 научни форума, проведени в чужбина (Великобритания - 4; Франция - 1; Италия - 2; Ирландия - 1; Румъния - 2; Словения - 1; Босна и Херцеговина - 1; Австрия - 1; Гърция - 2; Турция - 1; Чехия - 1; Грузия - 1; Норвегия - 1). Най-голяма активност в това отношение показаха представителите на Секцията за праистория, които регистрираха по 9 участия в 7 форума.

През 2005 г. 13 учени и специалисти от АИМ-БАН са били членове на международни научни организации и комитети.

4. Участие в подготовката на специалисти

През 2005 г. 28 учени и специалисти от АИМ-БАН водиха 57 лекционни курса в 5 висши учебни заведения (СУ "Св. Климент Охридски"; ВТУ "Св. св. Кирил и Методий"; НБУ; ШУ "Епископ Константин Преславски"; ВСУ "Черноризец Храбър"), като общият хорариум възлиза на 2296 часа. Петима колеги ръководиха 9 учебни проекта в НБУ, а двама проведоха упражнения с общ хорариум 75 часа във ВТУ "Св. св. Кирил и Методий" и СУ "Св. Климент Охридски". Лекции в чужди университети (в САЩ, Белгия, Франция и Австрия) изнесоха 6 колеги.

С научно ръководство на 35 дипломанти и с провеждане на лятна практика за повече от 110 студенти от различни ВУЗ бяха ангажирани 31 души от колегията на АИМ-БАН. Организиран бяха 4 школи и 4 семинара за студенти и докторанти. Писмено представени от 15 специалисти от АИМ-БАН бяха 21 рецензии за бакалавърски и магистърски тези.

В края на 2005 г. в АИМ-БАН имаше 1 **редовен докторант**, към филиала на АИМ в Шумен. През отчетната година бяха проведени конкурси за кандидат-докторанти в Секциите за тракийска, антична и средновековна археология. Двама от явилите се кандидати положиха успешно изпити и от началото на 2006 г. година са зачислени като редовни докторанти към Секция за тракийска археология и Секция за антична археология.

В края на 2005 г. в АИМ-БАН имаше трима **докторанти на самостоятелна подготовка**.

Отчетният период се оказа резултатен за реализацията на докторантите на АИМ-БАН. През 2005 г. образователната и научна степен "доктор" придобиха 5 колеги, от които 3 редовни докторанти (Иво Митков Чолаков, Иво Динчев Чолаков и Таня Христова) и двама докторанти на самостоятелна подготовка (Надежда Кирова и Георги Нехризов).

През 2005 г. 16 учени от АИМ-БАН бяха научни ръководители на 22 редовни и 1 задочен докторант от АИМ и 4 ВУЗ в страната (СУ "Св. Климент Охридски", ВТУ "Св.

св. Кирил и Методий”, НБУ и ШУ “Епископ Константин Преславски”).

5. Стопанска дейност

Стопанската дейност на АИМ-БАН през 2005 г. се изразяваше в:

*** ремонтни работи:**

- по фасадите на Музея
- по куполите и покрива на Музея
- интериорни ремонтни работи в административната сграда на АИМ на ул. Съборна 2 и в сградата на Музея (ремонт и боядисване на Голямата зала и зала Трезор; фонд “Нумизматика”; фотоателие; някои служебни помещения и т.н.)

- сервизните помещения в библиотеката и апартамента на АИМ на ул. Раковски 149

- цялостна реконструкция на ел. инсталацията в Музея

- изграждане на вътрешна компютърна мрежа с интернет в административната сграда на АИМ на ул. Съборна 2

- нова абонатна станция в административната сграда на АИМ на ул. Съборна 2

- нова автоматична телефонна централа в административната сграда на АИМ на ул. Съборна 2

*** закупуване и монтаж на техника:**

- придобиване на 35 нови компютри, 15 лазерни принтери и 13 скенери за нуждите на секциите и отделите на АИМ

- специализирана офис техника

- специална геодезическа и геофизическа апаратура

- дигитални камери

- мощен микроскоп с консумативи

- нови витрини за зала “Трезор” на Музея

- цялостно оборудване на зала “Средновековие” на Музея (с целева субсидия от БАН)

- нова охранителна система в Музея (работи се върху нейното по-нататъшно усъвършенстване, чрез изграждане на дублираща система)

- озвучителна система в Музея

- нови стелажи в библиотеката на АИМ
- * **финансиране на издания на Института**

6. Състояние и проблеми в издателската и информационната дейност

Към края на 2005 г. АИМ-БАН беше издател на 15 научни списания и поредици:

- **Археология**
- **Известия на Археологическия институт**
- **Годишник на Археологическия музей**
- **Разкопки и проучвания**
- **Интердисциплинарни изследвания**
- **Нумизматика, сфрагистика и епиграфика**
- **Дисертации**
- **Studia praehistorica**
- **Плиска-Преслав**
- **Преслав**
- **Проблеми на прабългарската история и култура**
- **Приноси към българската средновековна археология**
- **Царевград Търнов**
- **Археологически открития и разкопки**
- **Хелис**

От изброените издания единствено списание "Археология" се публикува с частична финансова субсидия от БАН.

През 2005 г. излезе от печат двоен брой на списание "Археология" (3-4 за 2004 г.). Поради нарушаване ритъма на изданието, редколегията реши да обедини броеве 1-4 за 2005 г. в един книжен том, чиято редакционна подготовка приключи.

От поредицата "Разкопки и проучвания" излязоха от печат два тома: том XXXIII (Й. Атанасова и др. Кастра Мартис) и том XXXIV (Т. Иванов. Улпия Ескус, 2). Приключи редакционната работа по том XXXV от поредицата (В. Динчев "Ранновизантийски крепости в България и съседните земи (диоцезите Тракия и Дакия)").

Излезе от печат брой 2 за 2004 г. на списанието "Нумизматика, сфрагистика и епиграфика" и том 4 на поредицата "Хелис".

Издаден беше и сборника "Археологически открития и разкопки през 2004 г.", съдържащ резюмета на отчетите за проведените тогава теренни археологически проучвания.

През 2005 г. в отделно книжно тяло беше публикуван "Годишен отчет на АИМ за 2004 г."

АИМ -БАН е издател на монографичното изследване на Я. Николова и М. Робов "Храмът на първите Асеновци. Църквата Св. Димитър във Велико Търново" (В. Търново, 2005), сборника "Земите на България - люлка на тракийската култура. Том 2" (София, 2005) и съиздател на сборник в чест на ст.н.с. Люба Огненова-Маринова (*Heros Nēphaistos. Studia in honorem L. Ognenova-Marinova.* Велико Търново, 2005), под редакцията на Т. Стоянов, Х. Прешленов, М. Тонкова и Х. Попов).

Под печат са два сборника, издавани от АИМ: "Изследвания по българска средновековна археология. Сборник в чест на проф. Рашо Рашев" и "Spartacus II" (съдържащ материали от международен научен симпозиум, проведен през 2002 г. в гр. Сандански).

Приключена е редакционната подготовка на том 19 от поредицата "Интердисциплинарни изследвания", том 4 от поредицата "Проблеми на прабългарската история и култура" и том 12 на "Годишник на Археологическия музей".

Във връзка с честването на 100-годишнината от откриването на първата експозиция в Народния музей, през 2005 г. беше подготвено и излезе от печат изданието "Национален археологически музей. 100 години от откриването на първата експозиция 18.05.1905 - 18.05.2005 г." (София, 2005). Под печат е версия на изданието на английски език.

В края на 2005 г. приключи работата по изграждането и беше стартиран модерен уебсайт на АИМ.